

УДК 338.439.01

DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/33.29>**Андрощук І.О.**

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності,
Центральноукраїнський національний технічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2232-8061>

СВІТОВЕ ЕКОНОМІЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ПРОДОВОЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Стаття присвячена дослідженню ролі світового економічного середовища як ключового фактора формування продовольчої безпеки в міжнародному контексті. У роботі аналізуються основні детермінанти продовольчої безпеки: глобальна торгівля сільськогосподарською продукцією, вплив цінних коливань, роль інвестицій транснаціональних корпорацій, а також зовнішньоекономічні ризики та валютні коливання. Особливо важливою є взаємодія цих чинників, а також їх вплив на стабільність, доступність і якість харчових ресурсів. Розглядаються сучасні виклики – політичні конфлікти, пандемії, кліматичні зміни – що підвищують уразливість продовольчих систем. Запропоновано рекомендації щодо комплексної політики, диверсифікації джерел постачання та посилення міжнародної координації із забезпечення довгострокової стійкості світового продовольчого забезпечення.

Ключові слова: продовольча безпека, світове економічне середовище, глобальна торгівля, транснаціональні корпорації, зовнішньоекономічні ризики, валютні коливання.

Постановка проблеми. У сучасному світовому економічному середовищі продовольча безпека втрачає суто національний вимір і все більше детермінується міжнародними процесами. Глобалізація призвела до стрімкого зростання світової торгівлі сільськогосподарською продукцією, залучення транснаціональних корпорацій (ТНК) та інвестицій у аграрний сектор, посилення впливу глобальних цінних стресів і валютних коливань на продовольчі системи різних країн. Проте такі тенденції супроводжуються зростанням зовнішньоекономічних ризиків, що можуть призводити до порушень ланцюгів постачання, цінової нестабільності й уразливості до криз. Відтак, актуальним є науковий аналіз комплексної взаємодії вищевказаних факторів як основних детермінантів забезпечення продовольчої безпеки в міжнародному аспекті.

Таким чином, дослідження ролі світового економічного середовища у формуванні продовольчої безпеки є надзвичайно актуальним, оскільки дозволяє ідентифікувати ключові фактори глобальної взаємозалежності, ризики та можливості, адекватне управління якими сприятиме сталому розвитку продовольчих систем і мінімізації загроз голоду та нестачі їжі у світі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми забезпечення продовольством були предметом досліджень таких науковців, серед яких В. П. Гмиря [1], Л. В. Шинкарук [2], Г. Н. Алішов [3], А. Д. Мостова [4], Л. В. Кучечук [5], та інші. У своїх наукових працях вони аналізували основи продовольчої безпеки, її структуру та методи оцінки.

Зокрема, у своїх працях В. П. Гмиря досліджує проблему продовольчої безпеки, як однієї з найважливіших світових проблем сьогодення [1]. Плеяда вчених, за редакцією професора Л. В. Шинкарук у своїй монографії наголошує на впливі глобалізації, динаміки торгівлі, нерівності доходів і ресурсних обмежень на доступність продовольства в різних регіонах [2]. Сучасний стан продовольчої безпеки України та чинники, які забезпечують її формування досліджуються Г. Н. Алішовим, [3], а у статті А. Д. Мостової, окрім аналізу сучасного стану продовольчої безпеки України здійснюється і огляд методів його оцінки [4]. Характеристики поточного стану продовольчої безпеки, а також основні тенденції та виклики у цій сфері аналізуються у дослідженні Л. В. Кучечук. Науковець наголошує на важливості розгляду продовольчої безпеки як цілісної системи, яка об'єднує фізичну наявність їжі, її доступність, правильне споживання і стабільність, а також констатує, що в глобальному масштабі вона наразі зазнає негативних тенденцій [5].

Проте окремі аспекти цієї проблематики залишаються недостатньо розробленими, що зумовлює необхідність подальших досліджень і розробки ефективних заходів і інструментів для підвищення продовольчої безпеки як стратегічного напрямку розвитку світової економіки країни.

Метою статті є комплексний аналіз впливу світового економічного середовища на формування продовольчої безпеки в міжнародному аспекті. Ідентифікація ключових факторів, ризиків та механізмів управління, що сприяють стабіль-

ності, доступності та стійкості глобальних систем забезпечення харчуванням.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний світ перебуває у стані інтенсивних змін, які формують нові виклики і можливості для забезпечення продовольчої безпеки на глобальному рівні. Поняття продовольчої безпеки традиційно розглядається як здатність окремих країн або регіонів забезпечити населення достатньою, якісною та доступною їжею за будь-яких економічних, політичних чи екологічних умов. Однак у світлі глобалізації, зростаючої взаємозалежності держав і загроз з боку кліматичних змін, геополітичних конфліктів, а також економічних криз, сьогодні продовольча безпека не може розглядатися ізольовано від світового економічного середовища.

Продовольча безпека у світовому економічному середовищі – це комплексний стан, який характеризує доступність, стабільність та ефективність постачання продуктів харчування через взаємодію міжнародних ринків, торговельних угод, глобальних ланцюгів постачання, цінових тенденцій та транснаціональних інвестицій. Вона залежить від світових економічних процесів, які визначають здатність країн забезпечувати населення харчуванням, гарантуючи при цьому соціальну, політичну і економічну стійкість систем постачання.

Доцільно зазначити, що світове економічне середовище відіграє ключову роль у формуванні продовольчої безпеки, оскільки воно включає складний комплекс економічних, політичних та екологічних факторів, які безпосередньо впливають на доступність, стабільність і якість постачання харчових ресурсів у глобальному масштабі.

Зокрема, економічні аспекти реалізуються через механізми міжнародної торгівлі сільськогосподарською продукцією, що дозволяє країнам компенсувати власні дефіцити продукції за рахунок імпорту, а надлишки – реалізувати на світовому ринку. Так, наприклад, Сполучені Штати Америки, Бразилія та Європейський Союз є провідними експортерами зернових і сої, а країни Близького Сходу і Північної Африки значною мірою залежать від імпорту цих товарів для забезпечення продовольчої стабільності [7]. Завдяки такій глобальній торгівлі вдається підтримувати баланс між регіонами із надлишком і дефіцитом продовольства, що сприяє зниженню ризиків продовольчих криз.

Водночас, висока інтеграція світових ринків вражає продовольчі системи до зовнішніх потрясінь, зокрема валютних коливань, економічних криз та торговельних бар'єрів. Прикладом цього стало підвищення світових цін на пшеницю і кукурудзу у 2022 році, викликане рядом факторів, серед яких війна в Україні, країні, яка є одним з

провідних експортерів зернових у світі, а також перебої у логістиці через пандемію COVID-19 та постачанні енергоносіїв.

Окрім цього, торговельні бар'єри, у вигляді тарифів або інших нетарифних обмежень (санкції, обмеження на експорт), ускладнюють доступ до харчових ресурсів і спричиняють локальні дефіцити. Наприклад, індійське тимчасове обмеження експорту пшениці та певного переліку сільськогосподарської продукції у 2022 році внаслідок внутрішнього зростання цін і побоювань щодо продовольчої безпеки погіршило ситуацію на світових ринках, підштовхнувши до подальшого зростання цін [8]. Аналогічні заходи в інших країнах створили ефект доміно, що негативно позначилось на міжнародній системі продовольчої безпеки.

Основні фактори, що визначають продовольчу безпеку в міжнародному аспекті, є багатовимірними та взаємопов'язаними. Вони формують складну систему, вплив якої поширюється як на національні, так і на світові масштаби. За допомогою рис. 1. пропонуємо розглянути взаємозв'язок факторів продовольчої безпеки на міжнародному рівні.

Так, базову матеріальну основу продовольчої безпеки формують сільськогосподарське виробництво та обсяг і ефективність виробництва харчових продуктів. Показники обсягу відображають здатність аграрного сектора забезпечити достатні продукти харчування для населення, тоді як ефективність виробництва характеризує раціональність використання ресурсів, технологічний рівень і продуктивність праці. Висока ефективність – протидія не тільки безперебійним постачанням, але й зниженню витрат і ціноутворенню, що прямо впливає на доступність продовольчих товарів і стабільність ринку. На міжнародному рівні це означає сталу пропозицію, що мінімізує ризики дефіциту продуктів харчування та посилює продовольчу безпеку.

Торговельна політика і міжнародні угоди відкривають рамки доступності продовольства через механізми відкритості ринків, тарифної політики та поняття торговельних бар'єрів. Ефективне управління торговельними потоками та формування сприятливого міжнародного режиму торгівлі сприяють рівномірному розподілу харчових ресурсів між країнами, що є для напрямків з дефіцитом або надлишком продовольства. Договори про вільну торгівлю, митні тарифні угоди та стандарти сертифікації безпеки продуктів харчування є регуляторами, що впливають на стійкість світових ланцюгів постачання.

Значний вплив на продовольчу безпеку шляхом змін у параметрах врожайності, якості ґрунтувань та доступності водних ресурсів чинять кліматичні зміни та природні умови. Екстремальні погодні явища – посухи, паводки, температурні

Рис. 1. Фактори міжнародної продовольчої безпеки

аномалії – впливають на агрономічні цикли, що можуть призвести до зниження обсягів виробництва, зниження якості продукції та, як наслідок, до продовольчих криз. Адаптація сільського господарства до цих викликів через розробку сезонних культур, збереження ґрунтових та водних ресурсів є ключовою складовою підтриманням продовольчої безпеки в умовах глобальних екологічних трансформацій.

Економічний розвиток і рівень доходів населення також першим чином впливають на здатність домогосподарств забезпечувати продовольство, його різноманітність і якість. Вищий рівень доходів забезпечує купівельну спроможність, що веде до підвищення попиту на більшу поживну та різноманітну продукцію, а відповідно – стимулює розвиток агрохарчової промисловості та покращення харчового забезпечення. За умов економічної нерівності та бідності зростає ризик харчової нестабільності через обмежений доступ до продуктів харчування.

Такі фактори продовольчої безпеки, як доступність природних ресурсів – води та землі слід розглядати, як визначальні обмежувачі продуктивності сільського господарства. Нерівномірний або обмежений розподіл земельних угідь, підстави деградації та водні дефіцити впливають на можливість забезпечення сталого і якісного виробництва продуктів харчування. Рациональне використання та охорона цих ресурсів, а також технології збереження є впровадженням критичної промисловості для забезпечення продовольчої безпеки в довгостроковій перспективі.

Політична стабільність і конфлікти також формують умови для безперебійного функціо-

нування продовольчих ланцюгів: виробництва, транспортування і збуту. Військові дії, внутрішнє заворушення чи політична нестабільність можуть спричинити руйнування інфраструктури, зупинку аграрної діяльності та порушення логістики, що призводить до різкого зниження доступності продуктів харчування та виникнення гуманітарних криз.

Істотно підвищують продуктивність, ефективність і стійкість аграрного виробництва – технологічні інновації у сільському господарстві. Від механізації та застосування біотехнологій до впровадження цифрової платформи моніторингу та управління. Вони зможуть оптимізувати використання ресурсів, швидше адаптуватися до змін клімату, підвищити якість продукції й удосконалити системи контролю безпеки продуктів харчування.

Соціальні фактори, включаючи демографічний тиск, рівень освіти і професійної підготовки, а також урбанізацію, також мають вплив на продовольство. Вони регулюють на нього попит і структуру споживання. Зростання зайнятості населення та рівень освіченості сприяє впровадженню прогресивних технологій та підвищенню ефективності аграрного сектора, а урбанізація формує нові вимоги до якості та безпеки продукції.

Загалом, міжнародна продовольча безпека залежить від інтегрованого впливу вищенаведених факторів, які вимагають ефективного управління на глобальному, регіональному та національному рівнях для забезпечення сталого розвитку аграрних систем і стабільного харчового забезпечення населення світу. Проте, надзвичайно важливою як для модернізації, так і для підвищення продуктив-

ності сільського господарства є роль міжнародних інвестицій і транснаціональних корпорацій (ТНК) в аграрному секторі, з одночасним виникненням певних ризиків. Це багатовимірний процес, який впливає на економічний розвиток, технологічний прогрес та структуру продовольчих систем у різних країнах.

Перш за все, ТНК є провідними суб'єктами прямих іноземних інвестицій у сільське господарство і харчову промисловість. Вони сприяють модернізації виробничої бази через впровадження сучасної техніки, енергоефективних технологій, біотехнологій і цифрових платформ для моніторингу та управління сільськогосподарськими ресурсами. Завдяки цьому підвищується загальна продуктивність агросектору, знижується собівартість виробництва і покращується якість продукції. Міжнародні інвестиції також підтримують розвиток інфраструктури, наприклад – зберігання, логістику, що сприяє зменшенню втрат продукції після збору врожаю і підвищенню доступності продуктів харчування на ринку [9].

Окрім технічних аспектів, діяльність ТНК сприяє інтеграції країн у глобальні ланцюги доданої вартості. Спеціалізація виробництва, кооперація та горизонтальна, вертикальна інтеграція дозволяють налагоджувати ефективні зв'язки між фермерськими господарствами, переробними підприємствами і ринками збуту. ТНК також залучають великі фінансові ресурси, що підтримує інноваційні проекти, сприяє освоєнню нових видів продукції і розширенню експортного потенціалу агросектору [10].

Однак негативні соціальні та політичні наслідки можуть виникати через непрозорість угод про придбання сільськогосподарських земель, що посилює ризики конфліктів і підриває соціальну стабільність. Крім того, залежність від ТНК може збільшити вразливість локальних продовольчих систем до глобальних цінових коливань і політичних рішень керівництва корпорацій [11]. Тому, міжнародні інвестиції і ТНК відіграють подвійну роль: з одного боку, вони є драйверами технологічного розвитку і підвищення продуктивності аграрного сектора, а з іншого – створюють виклики, пов'язані із концентрацією економічної влади, впливом на локальні системи і ризиками соціального й екологічного характеру. Ключовими критеріями для максимізації позитивного впливу ТНК на продовольчу безпеку є ефективне регулювання, прозорість політик і збалансований підхід до залучення інвестицій.

На формування продовольчої безпеки мають безпосередній вплив і зовнішньоекономічні ризики та валютні коливання. Ці чинники впливають на стабільність і доступність харчових ресурсів як на національному, так і на глобальному рівнях, формуючи умови для ефективного функ-

ціонування продовольчих систем. Саме ці критерії ризиків включають в себе нестабільність міжнародних торговельних ланцюгів, зміни тарифної та нетарифної політики, геополітичні конфлікти, а також вплив глобальних економічних криз.

Валютні коливання, особливо зміцнення долара США у поєднанні з девальвацією валют країн, що розвиваються, посилюють "подвійний удар" на імпортозалежні держави. Подорожчання валюти для закупівель продуктів і одночасне підвищення цін на продукти харчування суттєво знижують купівельну спроможність населення, збільшують ризик нестачі продовольства і загострюють соціальну напругу.

Крім цього, зовнішні економічні ризики включають вплив пандемії COVID-19, що порушила ланцюги постачання і спричинила значні затримки та подорожчання логістики, а також загострила конкурентний тиск на ресурси. Ризики посилюються змінами клімату і частими екстремальними погодними явищами, які безпосередньо впливають на обсяги та якість агровиробництва, ще більше формуючи навантаження на продовольчі системи [12; 13].

Тому, слід зазначити, що зовнішньоекономічні ризики і валютні коливання формують високий рівень вразливості міжнародної продовольчої системи, виявляють потребу у стратегіях диверсифікації джерел імпорту, укріпленні внутрішнього виробництва, а також в координації міжнародної політики для мінімізації негативних наслідків. Надійне управління цими факторами є ключовим для забезпечення сталості, доступності та безпеки продовольчого постачання на міжнародному рівні.

Висновки. Сучасний світ перебуває у стані стрімких і комплексних змін, які створюють як нові виклики, так і можливості з метою формування продовольства на глобальному рівні. У сучасних умовах продовольча безпека вже не може розглядатися окремо від світового економічного середовища, оскільки вона тісно пов'язана з процесами глобалізації, інвестиціями, а також численними економічними, політичними та екологічними факторами.

Продовольча безпека у світовому економічному середовищі визначається як комплексний стан, що характеризує забезпечення доступу, стабільності та ефективності постачання продуктів харчування через взаємодію міжнародних ринків, торговельних угод, глобальних ланцюгів постачання, цінових тенденцій і транснаціональних інвестицій. Відтак, здатність країн гарантувати продовольчу безпеку залежить від стабільності і справедливості світових економічних процесів, які водночас визначають її соціальну, політичну і економічну стійкість.

Продовольча безпека у міжнародному аспекті формується під впливом багатовимір-

них і взаємопов'язаних факторів: від базових показників сільськогосподарського виробництва і ефективності його використання, торговельної політики і кліматичних змін до економічного розвитку, рівня доходів населення, доступності природних ресурсів, політичної стабільності, технологічних інновацій і соціально-демографічних процесів.

Значна роль належить також міжнародним інвестиціям і транснаціональним корпораціям, які модернізують аграрний сектор, підвищують його продуктивність і сприяють інтеграції у глобальні ланцюги доданої вартості. Водночас концентрація ресурсів у руках ТНК створює ризики для продовольчої суверенітету, соціальної стабільності і екологічної безпеки.

Важливими детермінантами продовольчої безпеки є зовнішньоекономічні ризики, серед яких одне із перших місць займають валютні коливання, що значно впливають на вартість імпорту продовольства і купівельну спроможність населення, підвищуючи ризики харчової нестабільності і соціального конфлікту. Так, пандемія COVID-19 порушила ланцюги постачання і збільшила логістичні витрати, додатково ускладнивши ситуацію. Аналогічно, інтенсивність негативного впливу кліматичних змін (екстремальні погодні

явища, дефіцит води) призводить до зниження обсягів і якості виробництва, що погіршує продовольчу безпеку.

Отже, формування продовольчої безпеки у світовому економічному середовищі потребує комплексного та інтегрованого підходу, який включає:

- регулювання і координацію міжнародної торгівлі для підтримки стабільного і справедливого доступу до харчових ресурсів;
- розробку політик диверсифікації джерел імпорту та підсилення національного виробництва;
- управління валютними і економічними ризиками, що впливають на ціни і доступність продуктів;
- стимулювання технологічних інновацій і впровадження сталих аграрних практик, з урахуванням кліматичних викликів;
- активізацію міжнародної співпраці, зокрема участі у глобальних ініціативах і програмах, що підтримують продовольчу стабільність і знижують схильність до криз.

Слід зазначити, що лише системне і скоординоване управління цими факторами дозволить зміцнити продовольчу безпеку на міжнародному рівні, забезпечити надійність продовольчих систем і відповісти на сучасні глобальні виклики.

Список використаних джерел:

1. Гмиря В. П. Продовольча безпека як головний вектор розвитку економіки країни. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України: зб. наук. пр.* 2019. Вип. 6 (140). С. 8-13.
2. Продовольча безпека: світові тенденції та можливості агропромислового комплексу України: монографія. За науковою редакцією д.е.н., проф. Л.В. Шинкарук. Київ : Видавничий центр НУБіПУ, 2022. 307 с. С.61-99.
3. Алішов Г. Н. Продовольча безпека України та чинники, що формують її рівень. *Економіка і суспільство*. 2017. № 13. С. 164-168.
4. Мостова А. Д. Сучасний стан продовольчої безпеки України та методичні підходи до його оцінки. *Причорноморські економічні студії*. 2019. № 43. С. 59-68.
5. Кучечук Л. В. Світова продовольча безпека: тенденції та виклики. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. 2022. № 16. С. 34-40.
6. Павленко О. Стан продовольчої безпеки у світі та основні тренди її забезпечення у обсягах виробництва за континентами та країнами. *Економіка та суспільство*. 2024. № 67.
7. Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO). The State of Agricultural Commodity Markets 2020. URL: <https://www.fao.org/interactive/state-of-agricultural-commodity-markets/2020/en/>
8. Індія забороняє експорт пшениці через спеку, яка шкодить врожаю, а внутрішні ціни стрімко зростають. Reuters. India imposes wheat export curbs to ease rising prices, May 2022. URL: <https://www.reuters.com/markets/commodities/india-prohibits-wheat-exports-with-immediate-effect-2022-05-14/>
9. Корогодова О. О., Кугій А. А. Вплив транснаціональних корпорацій на рівень розвитку агропромислового комплексу світу. Міжнародне науково-технічне співробітництво: принципи, механізми, ефективність : збірник праць XIII (XXV) Всеукраїнської науково-практичної конференції, 16-17 травня 2017 року, КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ. С. 44.
10. Харченко Т. В. Вертикальна інтеграція як фактор підвищення конкурентоспроможності фермерських господарств. *Економічний дискурс, Міжнародний науковий журнал*. 2019. Випуск 1. С. 55-62.
11. Шацька З. Я., Костіна Н. А. Транснаціональні корпорації агропромислового сектору: сучасний стан та перспективи розвитку. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2022. № 9 (256). С. 28-34.
12. Актуальні виклики та загрози економічній безпеці України в умовах воєнного стану. Національний інститут стратегічних досліджень. 2023. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2023-05/executive-1.pdf>
13. Економічна безпека України в умовах довготривалої війни. Експертно-аналітична доповідь. Київ : НІСД, 2024. 71 с.
14. Омецинська Н. В., Кльопа Ю. М. Вплив транснаціональних корпорацій на національну економіку України. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2017. Том 28 (67). № 1. С. 17-21.
15. Войтко С. В., Гавриш О. А., Корогодова О. О., Моїсєнко Т. Є. Транснаціональні корпорації: навч. посіб. Київ : КПІ ім. І. Сікорського. В-во «Політехніка», 2016. 208 с.

References:

1. Hmyria V. P. (2019). Prodovolcha bezpeka yak holovnyi vektor rozvytku ekonomiky krainy [Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy]: zb. nauk. pr. Vyp. 6 (140), pp. 8-13.

2. Prodovolcha bezpeka: svitovi tendentsii ta mozhlyvosti ahropromyslovoho kompleksu Ukrainy: monohrafiia. (2022). Za naukovoiu redaktsiieiu d.e.n., prof. L.V. Shynkaruk. Kyiv: Vydavnychiy tsentr NUBIPU, 307 pp. 61-99.
3. Alishov, H. N. (2017). Prodovolcha bezpeka Ukrainy ta chynnyky, shcho formuiut yii riven [Food security in Ukraine and factors shaping its level]. *Ekonomika i suspilstvo* [Economy and society]. Vol. 13, pp. 164–168.
4. Mostova, A. D. (2019). Suchasnyi stan prodovolchoi bezpeky Ukrainy ta metodychni pidkhody do yoho otsinky [Current state of food security in Ukraine and methodological approaches to its assessment]. *Prychornomorski ekonomichni studii* [Black Sea Economic Studies]. Vol. 43, pp. 59–68.
5. Kuchechuk, L. V. (2022). Svitova prodovolcha bezpeka: tendentsii ta vyklyky [Global food security: trends and challenges]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina* [V. N. Karazin Kharkiv National University Bulletin], vol. 16, pp. 34–40.
6. Pavlenko, O. (2024). Stan prodovolchoi bezpeky u sviti ta osnovni trendy yii zabezpechennia u obsiahakh vyrobnytstva za kontyentamy ta krainamy. *Ekonomika ta suspilstvo*. (67).
7. Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO). (2020) [The State of Agricultural Commodity Markets]. URL: <https://www.fao.org/interactive/state-of-agricultural-commodity-markets/2020/en/>
8. Indiiia zabroniaie eksport psheynytsi cherez speku, yaka shkodyt vrozhaiu, a vnutrishni tsyny strimko zrostaiut. Reuters. (2022) [India imposes wheat export curbs to ease rising prices]. URL: <https://www.reuters.com/markets/commodities/india-prohibits-wheat-exports-with-immediate-effect-2022-05-14/>
9. Korohodova O. O., Kuhii A. A. (2017) Vplyv transnatsionalnykh korporatsii na riven rozvytku ahropromyslovoho kompleksu svitu. [Mizhnarodne naukovo-tekhniche spivrobitnytstvo: pryntsyipy, mekhanizmy, efektyvnist]. zbirnyk prats XIII (KhKhV) Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii, 16-17 travnia 2017 roku, KPI im. Ihoria Sikorskoho. Kyiv. p. 44.
10. Kharchenko T. V. (2019). Vertykalna intehratsiia yak faktor pidvyshchennia konkurentospromozhnosti fermerskykh hospodarstv. *Ekonomichniy dyskurs, Mizhnarodnyi naukovy zhurnal*. Vyp. 1, pp. 55-62.
11. Shatska Z. Ya., Kostina N. A. (2022) Transnatsionalni korporatsii ahropromyslovoho sektoru: suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*. № 9 (256). pp. 28-34.
12. Aktualni vyklyky ta zahrozy ekonomichnii bezpetsi Ukrainy v umovakh voiennoho stanu. (2023) Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2023-05/executive-1.pdf>
13. Ekonomichna bezpeka Ukrainy v umovakh dohotryvaloi viiny. (2024) Ekspertno-analitychna dopovid. Kyiv: NISD, 71 p.
14. Ometsynska N. V., Klopa Yu. M. (2017) Vplyv transnatsionalnykh korporatsii na natsionalnu ekonomiku Ukrainy. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho. Seriia: Ekonomika i upravlinnia*. Tom 28 (67). № 1, pp. 17-21.
15. Voitko S. V., Havrysh O. A., Korohodova O. O., Moiseienko T. Ye. (2016) Transnatsionalni korporatsii: navch. posib. Kyiv: KPI im. I. Sikorskoho. V-vo «Politekhnik», 208 p.

Androshchuk Ilona

Central Ukrainian National Technical University

THE GLOBAL ECONOMIC ENVIRONMENT AS A FACTOR IN FORMING FOOD SECURITY

The article is devoted to a comprehensive study of the role of the global economic environment as a determining factor in the formation of food security at the international level. The relevance of the topic is due to the increasing interdependence of countries in the globalized world, which simultaneously creates new problems and opportunities for ensuring stable access to food resources for all categories of the population. The processes of global integration, growing economic, political, climatic risks, as well as geopolitical instability require a new approach to understanding and managing food security in the conditions of a changing global economic environment. The research method is to identify key factors, mechanisms of influence and ways of forming sustainable food systems in a global context. The methodological approach is based on the use of system analysis, abstract-logical methods, as well as synthesis and comparison methods, which allows assessing the interaction of economic, political, natural and social factors in the formation of food security. The emphasis is on a comprehensive analysis of supply chains, the role of international trade, the impact of currency fluctuations, investment processes and transnational corporations in the agricultural sector. In addition, modern global challenges – pandemics, climate change, trade barriers and geopolitical conflicts – and their multidisciplinary impact on food systems are taken into account. The results obtained allow for a comprehensive characterization of the factors that provide accessibility, stability and quality of food at the global level. Thus, the mechanisms of influence of global economic fluctuations and institutional interactions on the formation of food policy of the state and international coalitions are addressed. The significance of diversification of supply chains, technological modernization of agricultural production and coordination of international efforts to reduce vulnerability to external shocks is revealed. The practical value of the article lies in the proposal of scientifically based recommendations for optimizing food security policy in the context of globalization. It is useful for government agencies, international organizations, and business communities interested in improving food system efficiency, minimizing the risks of food crises, and ensuring social stability. The proposed approaches contribute to the formation of adaptive strategies that take into account modern economic and environmental challenges, which are a prerequisite for the sustainable development of food systems in the world.

Keywords: food security, global economic environment, global trade, transnational corporations, foreign economic risks, currency fluctuations.

JEL classification: R10